MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta ta' l-4 ta' Gunju, 2007

Citazzjoni Numru. 1282/2002

HSBC Bank Malta plc.

-vs-

Rita Caligari u Emanuel Degiorgio.

Il-Qorti;

Rat iċ-ċitazzjoni ppreżentata fit-13 ta’ Novembru, 2002 li permezz tagħha s-soċjeta’ attriċi esponiet bir-rispett:

Illi l-konvenuta Rita Caligari kienet isseparat minn żewġha l-konvenut Emanuel Degiorgio in forza ta’ kuntratt in atti Nutar Dottor Carmelo Lia tal-21 ta’ Novembru, 1984 li permezz tiegħu l-fond “Faith” fi triq bla isem, illum Triq Anton Manwel

Caruana, f'Baħar iċ-Ċagħaq, limiti ta' Ħal Gharghur tħalla barra mid-diviżjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti liema fond kien jappartjeni lill-konvenuti f'nofs indiviż kull wieħed.

Illi l-konvenuta Rita Caligari hija debitriċi tal-bank attur fis-somma ta' Lm30,789.71 oltre l-imgħaxijiet legali mill-21 ta' Marzu, 2001 fuq *overdraft account* numru 011 055571 001 u fis-somma ta' Lm43,576.66 oltre l-imgħaxijiet legali mill-21 ta' Marzu, 2001 fuq *loan account* numru 011 055571 300.

Illi l-bank attur skopra reċentement illi in forza ta' kuntratt in atti Nutar Dottor Peter Fleri-Soler tal-15 ta' Lulju, 1999 il-konvenuta assenjat sehemha indiviż mill-fond imsemmi lill-konvenut taħt forma ta' bejgħ simulat bħala diviżjoni.

Illi bejgħ bejn il-miżżewġin huwa null a bażi tal-artikolu 1366 tal-Kodiċi Ċivili.

Illi dan il-kuntratt sar manifestament b'qerq mid-debitriċi bi ħsara tal-jeddijiet tal-bank attur in kwantu bil-publikazzjoni tal-preċitat kuntratt tal-15 ta' Lulju, 1999 il-valur ta' l-assi li baqa' f'idejn il-konvenuta m'humiex biżżejjed biex jagħmlu tajjeb għall-ħlas tad-dejn li l-konvenuta għandha mal-bank attur.

Illi l-konvenut kien konsapevoli ta' l-istat finanzjarju prekarju tal-konvenuta.

Jgħidu għalhekk l-istess konvenuti għaliex m'għandhiex din il-Qorti:-

1. Tiddikjara li l-kuntratt fuq imsemmi tal-15 ta' Lulju, 1999 sar b'qerq mill-konvenuta Rita Caligari bi ħsara tal-kreditur li l-bank attur għandu kontra tagħha.

2. Tiddikjara li l-kuntratt fuq imsemmi tal-15 ta' Lulju, 1999 sar b'qerq mill-konvenut Emanuel Degiorgio bi ħsara tal-jeddijiet tal-bank attur.

3. Tiddikjara li l-kuntratt fuq imsemmi kien fil-fatt bejgħ u mhux diviżjoni u bħala bejgħ kien null ai termini tal-artikolu 1366 tal-Kodiċi Ċivili.

4. Tħassar u tirrexxindi l-kuntratt tal-15 ta' Lulju, 1999 de quo u tinnomina Nutar Pubbliku għall-pubblikazzjoni tal-kuntratt ta' rexxissjoni relattiv prevja n-nomina ta' kuratur sabiex jirrappreżenta fuq l-istess l-eventwali kontumaċi.

Bl-ispejjeż inklużi dawk taż-żewġ ittri uffiċjali tal-5 ta' Ġunju, 2001 u tat-23 ta' Lulju, 2001 kontra l-konvenuti nġunti għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tas-soċjeta' attriċi maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tal-konvenut Emanuel Degiorgio ppreżentata fid-19 ta' Awwissu, 2003 li permezz tagħha eċċepixxa:

1. Illi preliminarjament in-nullita' taċ-ċitazzjoni peress li fiha kawżali u talbiet alternattivi.

2. Illi fil-meritu l-eċċipjenti ma kkommetta l-ebda qerq u dejjem kien in *bona fede*. Kif ser jirriżulta mill-provi l-eċċipjenti ma kienx konsapevoli mid-dejn li l-konvenuta kellha mal-bank u f'kull każ il-kuntratt fl-atti tan-Nutar Dottor Peter Fleri Soler tal-15 ta' Lulju 1999 ma sarx bi skop li jqarraq lil xi ħadd. Ma jeżistux l-elementi tal-*actio pauliana.*

3. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess fir-rigward tat-tielet talba tas-soċjeta' attriċi, din ma tistax issir stante li l-kuntratt huwa *res inter alios acta* u l-uniku mezz biex is-soċjeta' attriċi timpunja l-kuntratt huwa permezz ta' l-*actio pauliana*.

4. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess il-kuntratt huwa dak li jgħid, iġifieri diviżjoni.

5. Illi mingħajr preġudizzju għall-premess anke kieku kellu jgħid għall-grazzja ta' l-argument biss li l-kuntratt huwa wieħed ta' bejgħ, dan xorta huwa wieħed validu. M'hemm xejn fil-liġi li jipprojbixxi tnejn min-nies li huma legalment separati minn xulxin li jitrasferixxu proprjeta' bejniethom.

Bl-ispejjeż u salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota tal-eċċezzjonijiet tal-konvenuta Rita Caligari ppreżentata fit-13 ta' Ottubru, 2003 li permezz tagħha eċċepiet:

1. In-nullita' taċ-ċitazzjoni billi fiha kemm kawżali u kemm talbiet alternattivi;

2. Illi bla preġudizzju mhux minnu li l-kuntratt tal-15 ta' Lulju, 1999 sar b'qerq;

3. Illi bla preġudizju mhux minnu li l-istess kuntratt huwa wieħed ta' bejgħ iżda huwa wieħed ta' diviżjoni; u anki kieku, għall-grazzja ta' l-argument biss, kien bejgħ jonqos fil-Bank attur l-interess ġuridiku li jitlob in-nullita' tiegħu;

4. Illi d-Dok. "E" esebit mill-Bank attur m'għandu x'jaqsam xejn mal-każ ta' llum u għalhekk għandu jkun sfilzat; barra hekk l-isfilz għandu jsir billi l-lii titlob l-aħjar prova u dak id-dokument – li huwa sempliċi allegazzjoni u, minn fuq, f'gazzetta – żgur ma jissodisfax dak il-kriterju.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali.

Rat il-verbal tas-seduta tas-16 ta’ April, 2007 li permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat in-noti ta’ l-osservazzjonijiet.

Ikkunsidrat;

Illi s-soċjeta’ attriċi qed titlob dikjarazzjoni ta’ nullita’ ta’ kuntratt li sar bejn il-konvenuti u dan fuq żewġ kawżali li se jigu trattati wara xulxin. Dan il-kuntratt hu dak li sar fil-15 ta’ Lulju, 1999 meta l-konvenuta ċediet sehmha minn proprjeta’ gia’ parti mill-komunjoni ta’ l-akkwisti bejnha u l-konvenut u dan wara li din il-proprjeta’ ma kinitx ġiet maqsuma jew assenjata fil-kuntratt ta’ separazzjoni li kien sar bejniethom fl-1984. Iċ-ċessjoni saret għas-somma ta’ ħamest elef Lira Maltin (Lm5,000).

L-ewwel kawżali hija l-hekk imsejħa azzjoni pawljana taħt l-Artiklu 1144 tal-Kapitolu 16. Il-konvenuta ma opponitx din l-azzjoni fuq il-bażi li hija għandha mezzi oħra biex tħallas lill-bank attur u għalhekk ma rriżultax li hija għandha assi oħra biex tagħmel tajjeb għad-dejn tagħha – ara s-sentenza fl-ismijiet Adrian Borg nomine vs Agostino sive Winstion Carbone et -30 ta’ Mejju, 2002 – Prim’Awla tal-Qorti Ċivili u s-sentenzi hemm ċitati. Gie ukoll ċitat l-awtur Ricci – *il danno pertanto o pregudizio che i creditori debbono risentire dall atto compiuto dal debitore non puo consistere in altro se non della diminiziune della guatentigia ad essi accordata, diminuzione che cċompromette la esigibilita’ dei loro crediti.*

Rekwisit ieħor ta’ din l-azzjoni huwa l-*consilium fraudis.* L-istess sentenza hawnhekk iċċitat sentenza ta’ l-Appell tat-23 ta’Novembru, 1934 Camilleri vs Agius li ċċitat lill-awtur Baudry Lacantinerie li qal hekk; *La frode paoliana differisce*

dal dolo nel senso che non suppone come questo l'uso di manovre sleali. Non e' nemmeno necessario che il debitore abia agito con l'intenzione di nuocere ai sioi creditori; basta che abbia avuto conoscienza del pregudizio che caginava loro.

Hemm bżonn pero' li f'din il-frodi ikun hemm il-parteċipazzjoni tat-terz ossija f'dan il-każ il-konvenut u dan għaliex huwa akkwista taħt titolu oneruż. Kien ikun differenti kieku akkwista permezz ta' titolu gratwitu għaliex allura jekk l-azzjoni tirnexxi huwa ma jkun tilef xejn. Il-ligi allura tirrikjedi l-parteċipazzjoni tiegħu biex tkun żgur li jekk ikun penalizzat (billi jiġi nieqes mill-prezz li jkun ħallas) ikun hemm raġuni għal dan. Fil-kawża deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Frar, 1958 fl-ismijiet Angelo Mifsud vs Perit Salvatore Ellul intqal illi (l-attur) *ma jirnexxilux fil-pretensjoni tiegħu jekk ma jippruvax il-mala fede tal-akkwirent tal-fond għaliex ikun jittratta minn att pubbliku oneruż, li ma jiġix annullat jekk ma jiġix pruvat li kien hemm qerq miz-żewġ kontraenti.* Nonostante dan din il-Qorti fil-kawża Chircop vs Mifsud (25 ta' Jannar, 1954) qalet li bi frodi tat-terz akkwirent wieħed jifhem in-notizja li dan kellu ta' l-istat tad-debitur.

F'dan il-każ jidher li l-konvenuta kienet effitivament f'sitwazzjoni finanzjarja diffiċli u fil-fatt ittieħdu proċeduri kriminali fil-konfront tagħha li minnhom pero' ġiet liberata mill-Qorti tal-Magistrati. Dan hu pero' importanti għas-sempliċi fatt li meta ġiet imressqa l-Qorti b'dawn l-akkużi dan il-fatt innifsu gie riportat fil-ġurnali li anke ġew esebiti. Dan ġara f'April tas-sena 1999 u kien allura biss tliet xhur wara li sar il-kuntratt in kwistjoni.

Mill-provi jidher pero' li bejn il-kontendenti ma kienx hemm ebda rapport lanqas minimu u mill-mod kif anke kkomportaw ruħhom waqt is-seduti jidher diffiċli għall-Qorti biex tasal għall-konklużjoni li bejniethom kien hemm xi ftehim biex jiddefradaw lill-bank – din l-intenzjoni setgħet kienet hemm

fejn jirrigwardja l-konvenuta iżda l-Qorti ma tħossx li ġiet pruvata fir-rigward tal-konvenut. Kif huwa magħruf il-frodi irid dejjem jiġi pruvat u qatt ma hu preżunt. Kif pero' ġia' intqal, huwa biżżejjed fir-rigward tat-terz akkwirenti li jkun jaf li *qiegħed jagħmel negozju ġuridiku li huwa ta' ħsara għall-kreditur* (Vol XXIV-III-851).

Skond il-konvenut huwa kien irċieva ittra mingħand il-konsulent legali tagħha ta' dak iż-żmien fejn qallu li martu kienet lesta tbegħlu sehmha mill-fond għal għaxart elef Lira Maltin (Lm10,000). Skond l-Avukat tiegħu huwa ma riedx joħroġ iktar minn ħamest elef Lira Maltin (Lm5,000) għaliex ma kellux minn fejn stante li kien għadu kif tilef l-impjieg u wara xi korrispondenza waslu biex ftehmu fuq din is-somma. Iż-żmien ta' meta sar in-negozju jindika li l-konvenuta aġixxiet meta bdew jiġu ppuntati lejha l-proċeduri legali għalkemm f'dak l-istadju mhux mill-bank attur għalkemm miċ-ċitazzjoni quddiem il-Qorti Kriminali jirriżulta li il-bank attur kien ġia' dak in-nhar ma onorax *cheque* tagħha. Għalhekk huwa verosimili li riedet tiddisponi minn sehmha biex ikollha l-flus f'idejha qabel ma l-kreditur jaġixxi fuq dan is-sehem u jista' jkun (għalkemm wieħed irid jgħid li ma rriżultax b'mod ċar minn xi deposizzjoni) illi l-konvenut kien indott li jixtri s-sehem tagħha biex dan is-sehem ma jkunx soġġett għal esekuzzjoni tad-dejn ta' martu. Issa kif ġia' ingħad dan il-fatt *per se* ma rriżultax mill-provi iżda l-Qorti tista' tgħodd tnejn ma' tnejn u twassal għal erbgħa. Kif ġia' ġie msemmi, huwa biżżejjed da parti tat-terz akkwirent li jkun jaf li l-akkwist tiegħu se jkun ta' detriment għall-kreditur u fuq kollox il-kuntratt, fiċ-ċirkostanzi partikolari, kien jaġevola anke lill-konvenut għar-raġuni ġia' imsemmija.

Jekk l-ikbar ostakolu għall-azzjoni pawljana huwa dan, ma jidher li hemm ebda dubbju li dan il-bejgħ sar kontra dak li jgħid l-Artiklu 1366 tal-Kodiċi Ċivili li jgħid li ma jistax isir bejgħ bejn miżżewġin. Il-liġi taħseb f'xi eċċezzjonijiet li pero' ċertament ma jinkwadrawx fil-każ preżenti. Skond in-noti tal-

Professur Caruana Galizia waħda mir-raġunijiet għal din il-projbizzjoni hija appuntu li jistgħu jiġu preġudikati l-kredituri ta' xi ħadd mill-miżżewġin – *the resaon for this prohibition is partly the danger that the spouses may enter into this contract in order to stimulate a donation in order to defraud the rights of the persons entitled to the legitim and of the creditors* (paġna 532 – Notes on Civil Law). Għalkemm il-konvenuti kienu ġia' separati, il-liġi tuża l-kliem *il-kuntratt bejn ir-raġel u l-mara ma jiswiex.* Għalhekk fejn il-liġi ma tiddistingwiex, ma nistgħux niddistingwu aħna. Huwa minnu li l-kuntratt sar f'termini ta' diviżjoni ulterjuri ta' l-assi tal-komunjoni ta' l-akkwisti iżda ma hemmx dubbju li l-għan tal-kuntratt kien it-trasferiment tan-nofs indiviż tal-proprjeta' in kwistjoni u f'kull każ kellu bżonn ta' l-approvazzjoni tal-Qorti kompetenti.

Fir-rigward ta' l-eċċezzjoni ntavolata mill-konvenuti li l-kuntratt in kwistjoni huwa *res inter alios acta* għall-bank attur, huwa evidenti li l-istess bank għandu interess jitlob dikjarazzjoni ta' nullita' ta' l-istess kuntratt għal raġunijiet li ġia' issemmew ossija li jkun jista' jesegwixxi l-kreditu fuq is-sehem tal-konvenuta.

Għal dawn il-mottivi l-Qorti fil-waqt li tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti, tilqa' t-talbiet kollha attriċi u għall-fini tar-raba' talba, tinnomina lin-Nutar Dottor Silvana Borg Caruana biex tippublika l-att relattiv u l-Avukat Dottor Veronique Dalli bħala kuratur tal-kontumaċji – il-kuntratt isir fil-jum, ħin u lok fejn il-Qorti tipprovdi fuq talba tal-bank attur jew tan-Nutar nominand.

L-ispejjeż jithallsu mill-konvenuti.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM------------------------------